

Sobre els models de recollida selectiva de residus municipals

Josep Maria Tost
Director de l'Agència de Residus de Catalunya

Ha estat notícia aquests dies que el municipi de Sant Celoni estudia canviar el model de recollida selectiva, passant del contenidor de carrer al sistema porta a porta. No és el primer municipi que fa aquest pas, i probablement no sigui el darrer. Per contra, Santa Eulàlia de Ronçana ha decidit fer just el contrari. Aquesta sí que no és una decisió tan freqüent. Els canvis poden produir-se per molts i diferents motius (voluntat de millora, optimització del servei, estalvi econòmic, compromís electoral, etc.) però quan es planteja, cal ser transparent i aportar arguments i dades solvents —tècniques, econòmiques, etc.— per facilitar el debat i la presa de decisió. No s'hi val fer passar bou per esquella.

És evident que hi ha uns sistemes més eficients que d'altres. Però cal tenir present que hi ha circumstàncies d'entorn que poden condicionar-ne la tria. I cadascú ha de ser ben lliure d'optar pels uns o els altres. Superat aquest debat, el repte rau a assolir el màxim rendiment (quantitat) i eficàcia (qualitat) possibles, sigui quin sigui el sistema de recollida selectiva de residus que finalment s'hagi triat.

Davant d'una decisió d'aquest tipus, el que no sembla admissible és recalcar exclusivament els defectes d'un sistema, ja que llavors la informació és parcial i no objectiva.

Respecte del model de recollida porta a porta, s'han publicat només aspectes negatius o, si més no, algunes de les característiques del model es qüestionen. Obviar algunes de les característiques positives no contribueix a un debat serè i objectiu, sinó més aviat a desinformar —i sovint desconcertar— la població. No crec que això sigui adient, més si es té en compte que s'està informant de dos canvis contraposats de models de recollida. Es diu que el sistema porta a porta obliga a "guardar cada fracció a casa fins que es fa la recollida". Efectivament, aquesta n'és una característica, però també en el sistema de contenidors en àrea de vorera guardem els residus a casa. En un cas o altre la variació rau en el fet que cal ajustar-se

a uns dies i horaris de lliurament per a cadascuna de les fraccions, i això no és, en si mateix, un defecte, sinó que es tracta d'una característica singular del mateix model porta a porta. També es fa referència al fet que aquest model "requereix més esforç per part de la població", i això seria matissable. Algú s'ha plantejat per què habitualment les recollides porta a porta són molt més participades que les que es fan a través d'un contenidor en àrea de vorera? Fóra raonable esperar aquest comportament diferencial, si les recollides porta a porta suposen molt més esforç? I fins i tot, en el supòsit d'un major esforç per ajustar-se a les pautes de calendari establertes, algú s'ha plantejat la major comoditat que representa per a la majoria de persones, especialment persones d'edat avançada, deixar els residus ben triats al peu de casa, evitant haver de traslladar-se als contenidors? I és que la qüestió no es pot reduir únicament al suposat esforç. Caldria incorporar al debat arguments com l'optimització de costos o la responsabilitat compartida de la gestió dels residus.

De fet, potser l'esforç de separar els residus a casa en ambdós models seria el mateix, ja que on primer comença l'èxit de tots els models de recollida és en una correcta separació dels residus en origen, a les llars, als comerços, etc.

Un altre dels tòpics recurrents és el del major cost econòmic de les recollides porta a porta. Crec que aquesta afirmació s'hauria de ponderar en el conjunt de la gestió dels residus: costos de recollida, costos de tractament i disposició final i altres costos. En general, un model de recollida selectiva de residus que estigui ben aplicat, que assolixi resultats alts en recuperació de residus i, per tant, comporti una reducció de residus que van a abocador, sol tenir, en el seu conjunt, uns costos moderats, ja que es redueix el cànon que cal pagar pel tractament final, i es perceben ingressos dels sistemes integrats de gestió de residus i del retorn del cànon que permeten adequar la taxa municipal que paga la ciutadania, i que en comparació sortiria més elevada si tot el sistema pivotés fonamentalment sobre l'abocador. Disposem d'estudis que conclouen que el balanç econòmic global de

les recollides porta a porta no és més car, sinó que quan s'han implementat adequadament i de forma optimitzada, els costos són similars i sovint lleugerament més econòmics que altres sistemes de recollida; dades de municipis catalans també avalen aquestes mateixes conclusions.

I finalment, des de la perspectiva dels resultats, les recollides porta a porta ofereixen millors resultats quantitius i qualitius (amb menys impropis) que la resta de models de recollida de residus (en contenidors en superfície o soterrats, etc.). Pel que fa als resultats quantitius més elevats, per exemple en el cas de la recollida selectiva de l'orgànica, la quantitat recollida sol situar-se en una mitjana de 300 grams per habitant i dia per a recollides porta a porta, mentre que les recollides mitjançant contenidors de carrer se situen al voltant de 150 grams per habitant i dia. Això no treu que en el model de contenidors al carrer els resultats no puguin ser també elevats; així, per exemple a Osona, amb recollides majoritàriament mitjançant contenidors s'han assolit molt bons resultats i ocupen els primers llocs del rànquing comarcal de recollida selectiva, amb més del 55% de recollida selectiva bruta de residus.

L'aplicació de qualsevol model i els seus resultats depèn principalment de les persones

I això, gràcies a les persones. Aquí és on volia arribar quan he comentat al principi que no hi ha únicament circumstàncies tècniques o logístiques. L'aplicació de qualsevol model i els seus resultats depèn principalment de les persones, de la resposta ciutadana en separar correctament els residus a la llar, de la capacitat dels tècnics i el seu grau de compromís, en aplicar i explicar adequadament el perquè fem una cosa o una altra, i dels polítics en donar credibilitat al model que vulguem per a la nostra ciutat, per al nostre municipi, i finalment de les empreses de recollida en desenvolupar una feina adequada i de qualitat.